

Velvyslanectví ČR Canberra & Konzulát ČR Sydney

SOUHRNNÁ TERITORIÁLNÍ INFORMACE

S A M O A

aktualizace k 1. 10. 2014

OBSAH

	Strana
1. Základní informace o teritoriu	3
1.1. Oficiální název státu	3
1.2. Rozloha	3
1.3. Počet obyvatel, hustota na km ² , podíl ekonomicky činného obyvatelstva	3
1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení	3
1.5. Národnostní složení	3
1.6. Náboženské složení	3
1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky	3
1.8. Administrativně správní členění, hlavní město a další velká města	3
1.9. Peněžní jednotka a její dělení, používání jiných měn	3
1.10. Kontakty na zastupitelské úřady ČR	3
1.11. Stručný historický přehled	4
2. Vnitropolitická charakteristika	5
2.1. Stručná charakteristika politického systému	5
2.2. Politický vývoj	5
2.3. Hlava státu	8
2.4. Složení vlády	8
3. Zahraničně-politická orientace	8
4. Bilaterální vztahy	10
5. Ekonomická charakteristika země	11
5.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulé období, předpověď dalšího vývoje	11
5.2. Základní makroekonomické ukazatele	12
5.3. Charakteristika hospodářství	13
6. Zahraniční obchod země	13
6.1. Bilance zahraničního obchodu	13
6.2. Struktura zahraničního obchodu	14
7. Finanční sektor	14
8. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR	14

1. Základní informace o teritoriu

- 1.1. Oficiální název státu:** Nezávislý stát Samoa
Independent State of Samoa
- 1.2. Rozloha:** 2 831 km²
- 1.3. Počet obyvatel** 194 000
Hustota obyvatel na km² 63
- 1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva:** - 0,6 % (odhad 2011)
- 1.5. Národnostní složení:** 92,6% Samojsci (Polynésané)
7% míšenci (tzv. Euronésané)
0,4% Evropané, Číňané
- 1.6. Náboženství:** křesťané 98,9% (35 % samojská kongregační církev,
20 % římská katolická, 15 % metodisté, 13% mormoni)
- 1.7. Úřední jazyky** angličtina a samojščina
- 1.8. Administrativně správní členění**
11 okresů. Území je tvořeno dvěma hlavními ostrovy Upolu a Savai'i a sedmi malými ostrůvky, z nichž pouze dva jsou obydlené. Hlavní město Apia (34 000 obyv.) leží na nejlidnatějším ostrově Upolu.
- 1.9. Peněžní jednotka:** samojská tala (*Samoan Tala*, WST); 1 ST = 100 sene; 1 WST = 8,079 Kč (30. 8. 2013)
- 1.10. Kontakty na zastupitelské úřady ČR**

Velvyslanectví České republiky v Canbeře (ZÚ Canberra)

Ing. Martin Pohl, velvyslanec
Embassy of the Czech Republic
8 Culgoa Circuit
O'Malley ACT 2606
Australia

tel: +61-2-6290 1386, fax: +61-2-6290 0006

e-mail: canberra@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/canberra

- působnost úřadu: diplomatická pro Australské společenství, Nový Zéland, Republiku Fidžijských ostrovů, **Nezávislý stát Samoa**, Šalomounovy ostrovy, Království Tonga, Republiku Vanuatu, Cookovy ostrovy
- konzulární obvod: Teritorium australského hlavního města (ACT)

Konzulát České republiky v Sydney (K Sydney)

Mgr. Hani Stolina, konzul
Consulate of the Czech Republic
169 Military Road
Dover Heights NSW 2030
Australia

tel: +61-2-9581 0111, fax: +61-2-9371 9635

e-mail: sydney@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/sydney

- působnost úřadu a konzulární obvod: pro Australské společenství (s výjimkou ACT), Nový Zéland, Republika Fidžijských ostrovů, **Nezávislý stát Samoa**, Šalomounovy ostrovy, Království Tonga, Republiku Vanuatu, Cookovy ostrovy

Obchodní konzul:

Ing. Šárka Ponroy Vamberová
Consulate of the Czech Republic
169 Military Road
Dover Heights, NSW 2030, Australia
tel. +61-2-9581 0111, fax +61-2-9371 9635
email: commerce_sydney@mzv.cz
www.mzv.cz/sydney

1.11. Stručný historický přehled

Země leží v západní části souostroví Samoa; východní část tvoří Americká Samoa. Samojsci jsou původem Polynésané. Evropané objevitelé v 18. století byli následováni velrybáři, obchodníky a misionáři. Dlouhodobé soupeření USA, Německa a Velké Británie o nadvládu nad ostrovy bylo v roce 1899 ukončeno dohodou o jejich rozdělení. Německu připadlo území dnešního Nezávislého státu Samoa, USA získalo Východní (dnešní Americkou) Samou, Velká Británie se zřekla veškerých nároků. Léta německé správy znamenala období všestranného rozvoje a relativního politického a sociálního klidu.

Po vypuknutí 1. světové války bylo území dnešního Nezávislého státu Samoa bez odporu obsazeno novozélandskou armádou. V r. 1920 převzal Nový Zéland formálně odpovědnost za toto území na základě mandátu Společnosti národů a z pověření OSN vykonával správu i po 2. světové válce. V r. 1947 bylo vytvořeno zákonodárné shromáždění státu Samoa. Na základě výsledku referenda získala Samoa 1. 1. 1962 jako první země Pacifiku samostatnost. Dne 4. 7. 1997 oznámila Západní Samoa změnu názvu na Nezávislý stát Samoa.

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Politický systém

Státní zřízení kombinuje prvky parlamentní demokracie a konstituční monarchie. Podle ústavy z r. 1962, která je založena na britském obecném právu a místních tradicích, stojí v čele státu hlava státu (*Chief of State*). První hlava státu měla doživotní mandát; po jeho úmrtí zvolil parlament novou hlavu státu na pětileté období.

Zákonodárným shromážděním je 49- členný jednokomorový parlament (*Legislative Assembly* nebo tradičním názvem *Fono*). 47 poslanců je voleno ve vesnických volebních obvodech, a to všemi etnickými Samoany, kteří dosáhli 21 let. Všeobecné volební právo bylo zavedeno v r. 1990. Tradiční ustanovení, podle něhož může být z vesnických volebních obvodů do parlamentu zvolen pouze *matai* (náčelník), zůstalo v platnosti. Počet *matai* dosahuje více než 25 000, pouze 5% z nich jsou ženy. Zbývající 2 poslanci jsou voleni voliči, kteří nemají vesnickou afilaci. Volební období je pětileté.

Předseda vlády je vybrán parlamentní většinou; hlava státu poté designovaného premiéra pověří sestavením vlády. Vládu tvoří premiér a 12 ministrů; ministři jsou navrženi předsedou vlády a jmenováni hlavou státu.

Nejvyšší soudní instancí je Odvolací soud (*Court of Appeal*), který se zabývá pouze případy, které mu postoupí Nejvyšší soud (*Supreme Court*).

2.2. Politický vývoj

V říjnu 2009 parlamentem prošla změna volebního zákona a v únoru 2010 pak i změna samojské ústavy. Změny spočívaly v tom, že členové parlamentu nesmí být členy jiných politických stran než těch, jejichž členy byli v okamžiku skládání poslanecké slibu. V důsledku této změny odstoupili tři nezávislí poslanci, kteří se přimkli k politické straně TSP (*Tautua Samoa Party*). Doplnující volby pro tato tři volná místa v parlamentu se konaly v květnu 2010. Jeden ze tří odstoupivších poslanců obhájil svůj mandát.

Samoa je politicky i bezpečnostně stabilní zemí. Politickému životu již čtvrt století dominuje *Human Rights Protection Party* (HRPP, Strana pro ochranu lidských práv), které od r. 1998 předsedá premiér Tuilaepa Sialele Malielegaoi.

Poslední parlamentní volby se konaly dne 4. března 2011. O místa v jednokomorovém parlamentu v této konstituční monarchii se utkaly dvě hlavní politické strany:

- Strana ochrany lidských práv (*Human Rights Protection Party – HRRP*) – politická strana kolem premiéra Tuilaepa Sialele Malielegaoi
- nově vzniklá opoziční strana *Tautua Samoa Party* (TSP) – jejíž členská základna je tvořena členy nedávno zaniklých politických stran (např. Samoa Party)

Později vítězná HRPP se svojí předvolební kampaní zaměřila na otázky zdravotnictví, školství, zemědělství, rozvoj infrastruktury, rozvoj obnovitelných zdrojů energie. Premiér Malielegaoi před volbami slíbil pokračovat v dosavadní politice a připomněl hlavní úspěchy

vlády z minulých let (volba hlavy státu v roce 2007 - kdy funkce přestala být doživotní a funkční období bylo stanoveno na 5 let) rozvoj infrastruktury, ekonomický růst, rozvoj obchodu a soukromého sektoru, uspokojivý rozpočet, atd.). Do budoucna pak oznámil závazek zlepšit zdravotnictví (zvýšit počet zaměstnanců ve zdravotnictví, zvýšit počet nemocnic, zavedení povinných preventivních vyšetření rakoviny), propagaci organického zemědělství, zavést redukci a regulaci používání hnojiv a pesticidů v zemědělství, atd.

Opoziční TSP ve své předvolební kampani přislíbila snižování životních nákladů a legalizaci her v kasinech. Dále TSP přislíbila zrušení daně z přidané hodnoty, zvýšení starobních důchodů, zdravotní péči zdarma pro děti do 12 let, podporu farmářům, snížení cen elektřiny, rozvoj školství a zdravotnictví či rozvoj soukromého sektoru.

V klidných a spořádaných volbách nakonec opět zvítězila Stana ochrany lidských práv a pokračuje tak v 28 let trvající vládě. Dosavadní premiér Tuilaepa Lupesoliai Sailele Malielegaoi uhájil svou funkci (zastává ji od roku 1998). Volební vítězství HRPP bylo přesvědčivé - původně získala 36 ze 49 křesel v poslanecké sněmovně. Zbylých 13 křesel obsadili kandidáti strany TSP. Po volbách však Nejvyšší soud obdržel 8 volebních stížností, na jejichž základě 4 poslanci přišli o své mandáty. Jedním z důvodů bylo např. nedodržení podmínky nepřetržitého tříletého pobytu na ostrovech, další doplatili na neschopnost uspokojivě prokázat původ finančních zdrojů použitých ve volební kampani, prokázáno bylo také uplácení. V doplňujících volbách HRPP posílila o jeden mandát. Konečný výsledek voleb je tedy 37 křesel pro vládnoucí HRPP a 12 pro opoziční TSP.

Po úmrtí dlouholeté hlavy státu Malietoa Tanumafili/ho II dne 11. 5. 2007 (ve funkci od r. 1962) byl 16. 6. 2007 do čela státu parlamentem zvolen opoziční politik, Tui Atua Tupua Tamasese Efi (nar. 1938), bývalý předseda vlády (1976-82), dlouholetý poslanec (1966-2004) za *Christian Democratic Party* a později za *Samoan National Development Party*. Oficiální inaugurace se konala 20. 6. 2007. Jedná se o všeobecně oblíbeného politika, a proto nepřekvapilo, že i přes jeho vyšší věk (76), byl parlamentem dne 20. června 2012 bez problémů znovuzvolen na další pětileté funkční období.

Důležité události

Situace v oblasti lidských práv a svobody tisku je všeobecně hodnocena jako dobrá. V roce 2004 byl na Samoe zrušen trest smrti. Určité znepokojení ale způsobuje volební zákon, který stanoví, že ze 49 poslanců jich 47 musí být z řad kmenových náčelníků (matai). Existuje sice všeobecné volební právo (od roku 1991), nicméně toto omezení v podstatě znemožňuje většině populace ve volbách kandidovat. Ochránce lidských práv zneklidnily i kroky vlády vůči jednomu z deníků – Samoa Observer. Noviny přinesly informaci o údajné korupci mezi vládními úředníky, vláda podala na deník žalobu a stáhla vládní inzerci.

Pro Samou byla velice prestižní událost v r. 2007, kdy hostila 13. Jihopacifické hry (26.8. - 8. 9.2007) za účasti kolem 5 tisíc sportovců z 22 zemí. Sportovní komplex pro hry v Apii byl postaven s pomocí ČLR (pomoc v hodnotě 6,5 mil. USD).

Poměrně poklidný život na ostrově rozbouřilo až rozhodnutí vlády z poloviny roku 2008, že k 7. 9. 2009 se změní způsob jízdy na komunikacích, a to z pravé strany na stranu levou. Uskutečnilo se několik demonstrací, největších v historii ostrova /15.000 účastníků/, byla podána řada žalob k soudu, ale vláda své rozhodnutí bez větších problémů obhájila. Vůdcem

odporu proti změně způsobu jízdy bylo hnutí *People Against Switching Sides (PASS)*, ze kterého pak vznikla strana TPP.

Dne 30. 9. 2009 došlo v blízkosti souostroví Samoa v hloubce 11 a 20 km k silnému zemětřesení (8,3 stupně Richterovy stupnice). Následné vlny dosahovaly výšky 4,5m a způsobily smrt skoro 200 lidí. Tisíce dalších se ocitly bez přístřeší. Vlny zasáhly i vyhledávané turistické oblasti v Samoe. Předpokládá se, že tato přírodní katastrofa bude mít dlouhodobě negativní vliv na ekonomickou situaci Samoy.

Začátkem září 2009 začala na Samoe platit nové dopravní pravidla včetně nejdůležitější změny – ježdění vlevo (stejně jako např. ve Velké Británii, Austrálii, či na Novém Zélandě). Tato změna (Samoa je po 29 letech první zemí, kde došlo ke změně způsobu jízdy) byla zdůvodněna ekonomickými faktory – enormní nárůst dovozu ojetých aut zejména z Austrálie a Nového Zélandu.

Všeobecná diskuse, zda posunout datovou linii mezi Samou a Austrálií, nebo zda ponechat Samou jako první stát za časovou linií rozdělující zeměkouli, se přetransformovala v ostrou polemiku mezi vládou a opozicí. Vláda hájila sjednocení datové linie s Austrálií (a Novým Zélandem) ekonomickými výhodami, které vzniknou, bude-li v obou ne tolik vzdálených zemích stejný den. V prosinci 2011 nakonec Samoa “škrtnla“ jeden den na konci roku a z 29. se probudila 31. prosince. Stalo se tak i přes odpor opozice, která mj. argumentovala tím, že se Samoa zbavuje významné turistické atrakce, tj. být posledním místem na Zemi, kde je ještě včerejší den.

V květnu 2012 Samoa úspěšně završila přístupové rozhovory (zahájené v roce 1998) a stala se členem Světové obchodní organizace (WTO).

Nejvýznamnější vnitropolitickou a diplomatickou událostí v roce 2012 se staly oslavy 50. výročí nezávislosti (Samoa byla prvním státem, který mezi pacifickými ostrovy získal nezávislost). Týden trvající oslavy začaly 1. června a vyšly státní finance na 2 mil. USD. Původně odhadované náklady dosahovaly částky 4 mil. Podařilo se však dosáhnout úspor a rovněž získat prostředky od donorů (které do celkové částky nejsou započítávány). Vedle přímé finanční pomoci tradiční donoři poskytly i “výroční“ projekty, kdy např. Austrálie realizovala obnovu a vybavení parlamentního komplexu. Výročí bylo spojeno vedle oficiálního, kulturního a zábavního programu rovněž s “nebývale velkou amnestií“, kdy na svobodu bylo propuštěno 35 odsouzených (celkový počet obyvatel je 194 tisíc).

Oslav se zúčastnili nejvyšší představitelé pacifických a polynéských “sousedních“ států. Nový Zéland byl reprezentován generálním guvernérem, Austrálie pak vyslala parlamentního tajemníka pro záležitosti pacifických ostrovů. Vřelou gratulaci zaslal při této příležitosti rovněž americký prezident, ve které neopomněl zdůraznit úspěšná desetiletí demokracie, vlády práva, ochrany lidských práv v zemi, kterou neváhal označit za prvek regionální stability.

V prosinci 2012 pak zasáhl Samou (a další pacifické ostrovy) tropický cyklon Evan, nejhorší po cyklonech Ofa (1990) a Val (1991). Poryvy větru dosahovaly až 230 km/hod a cyklon po sobě zanechal 5 mrtvých, 11 pohřešovaných a materiální škody ve výši 315 mil. USD. V reakci na tuto přírodní katastrofu ministr zahraničních věcí Nového Zélandu Murray McCully dne 13. března 2013 oznámil, že Nový Zéland poskytne 4 miliony NZD na pomoc turistickému sektoru Samoy, aby se zotavil ze zničujících důsledků tohoto cyklonu.

Nový Zéland je dlouhodobě přesvědčen, že silný turistický sektor Samoa je základem pro pracovní příležitosti a valutové příjmy. Novozélandské finance pomohly při rekonstrukci infrastruktury a turistického ubytování, při rozvoji a výcviku lidských zdrojů, při pomoci směřující k posílení odolnosti při živelných katastrofách a pro budoucí pojistné krytí.

Ve dnech 1. - 4. září 2014 se ve sportovním komplexu Faleata v metropoli Apia opět po deseti letech konala třetí mezinárodní konference OSN o malých ostrovních rozvojových státech (Small Island Developing States – SIDS). Skupina SIDS zahrnuje pestrou paletu 52 zemí z Karibiku, Pacifiku, Atlantiku, Indického oceánu a Jihočínského moře, z nichž absolutní většina se vyznačuje nízkým počtem obyvatelstva, nedostatkem nerostných surovin, nízkým HDP a problémy v zásobování pitnou vodou, energií a přímým dopadem klimatických změn.

Samotné konference se zúčastnilo více než 3.000 delegátů, 28 národních delegací mělo v čele hlavu státu nebo vlády. Za OSN konferenci zahájil GT Ban Ki-moon, v dalších dnech OSN zastupoval náměstek GT pro ekonomické a sociální věci Wu Hongbo jako generální tajemník konference. Komisař EU pro rozvoj Andris Piebalgs vedl šestičlennou delegaci EK doplněnou o zástupce delegace EU v New Yorku. Z ČS EU se zúčastnila většina, a to na úrovni ministrů, resp. náměstků ministrů pro rozvoj či na úrovni velvyslanců z New Yorku nebo z Canberra. Ze zemí střední a východní Evropy se zúčastnilo Estonsko, ČR a Rumunsko. Zvláště je třeba vyzdvihnout účast dlouhé řady hlav států a vlád SIDS a účast dalších zemí OSN – AU, FR, IT, JP, CA, DE, NZ, RU, GB, US, atd.

2.3. Hlava státu

První hlavou samostatného samojského státu byl od 1. 1. 1962 vrchní náčelník (*Chief*) Malietoa Tanumafili II, který měl doživotní mandát. Malietoa Tanumafili II zemřel 11. 5. 2007. Podle ústavy jsou jeho nástupci voleni parlamentem na pětileté funkční období.

Novou hlavou státu byl 16. 6. 2007 jednomyslně zvolen (*His Highness*) Tui Auta Tupua Tamasese Efi, bývalý premiér a později opoziční politik.

Jedná se o všeobecně oblíbeného politika, a i přes vyšší věk (76), byl dne 20. června 2012 hladce znovuzvolen na další pětileté funkční období.

Funkce hlavy státu je formálně ceremoniální, skutečná politická moc náleží předsedovi vlády. Hlava státu má však konečné slovo při schvalování zákonů.

2.4. Složení vlády

Složení vlády Nezávislého státu Samoa

Aktuální složení viz - <http://www.govt.ws/>

3. Zahraniční politika země, členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Vládu Nezávislého státu Samoa lze označit za konzervativní a prozápadní. Soustřeďuje se především na politické a ekonomické dění v regionu, udržuje však diplomatické styky s řadou zemí světa včetně ČR.

Samoa má velmi silné vazby na **Nový Zéland**, s nímž ji spojuje jak ústava, tak početná samojská komunita na Novém Zélandu (131.000 osob, tj. dvě třetiny počtu obyvatel žijících na území Nezávislého státu Samoa). Samoa nemá stálé ozbrojené síly; podle smlouvy o přátelství z r. 1962 má Nový Zéland posoudit každou žádost samojské vlády o vojenskou pomoc. Vlády Samoy a Nového Zélandu vedou každoročně politické konzultace, klíčovými tématy jsou imigrace, obchod a novozélandská rozvojová pomoc.

Úzké vztahy má Samoa i s Austrálií, která je největším donorem (asi 30% bilaterální pomoci jde z Austrálie). V Austrálii žije kolem 40.000 lidí, hlásící se k samojskému původu. Austrálie se Samoou realizuje program námořní policejní spolupráce (*Pacific Patrol Boat Program*) a pomáhá i samojským policejním silám.

Austrálie a Nový Zéland se podílely na humanitární pomoci Samoy po přírodní katastrofě v září 2009 a připravují rozsáhlý program na pomoc rekonstrukci země.

Největšími donory jsou Austrálie, Nový Zéland, EU, Japonsko a ČLR (podpora školství, zdravotnictví, soudnictví, nevládních organizací, malého a středního podnikání). V rámci 10. EDF (*A-envelope*) bylo Nezávislému státu Samoa alokováno celkem 24 mil. EUR určených převážně na projekty na zlepšení zdravotního stavu obyvatel (především zásobování vodou). Na období 2008-13 se počítá se sumou 31,3 mil EUR, přičemž 25,5 mil EUR by mělo jít do oblasti veřejného zdraví, se zaměřením na zlepšení dostupnosti nezávadné, pitné vody a zlepšení odvodu odpadových a splaškových vod.

Díky sousedství Americké Samoy má země hlubší vztahy i s USA, v zemi působí dobrovolníci *US Peace Corps*.

Samoa od r. 1975 diplomaticky uznává ČLR; podíl čínské rozvojové pomoci na celkovém objemu přijímané pomoci výrazně roste. Podle dohody uzavřené v dubnu 2007 poskytuje ČLR na rozvojové projekty ročně kolem 2,6 mil. USD; podporováno je především stavebnictví (ČLR například financovala nové parlamentní kanceláře otevřené v roce 2008 či budovu ministerstva spravedlnosti otevřenou v lednu 2010).

Mezi Samoou a ČLR byly podepsány i zvýhodněné úvěrové smlouvy v hodnotě 64 milionů USD v roce 2008 a v hodnotě 30,5 milionů USD v lednu 2010 na výstavbu několikapatrového administrativního komplexu a národní nemocnice.

V roce 1976 se země stala členem OSN. Samojské policejní síly sloužily či slouží na Šalomounových ostrovech, Východním Timoru, v Libérii a v Súdánu. Samoa se na mezinárodní scéně profiluje v otázce globálního oteplování a v tomto kontextu aktivně působí v Asociaci malých ostrovních států (AOSIS).

Samoa je zařazena mezi 50 nejméně rozvinutých zemí světa (*Least Developed Countries, LDCs*); Rada pro hospodářský a sociální rozvoj OSN projednává potenciální změnu tohoto statusu.

Samoa je dále členským státem Fóra pacifických ostrovů (PIF), Jihopacifické regionální dohody o obchodní a ekonomické spolupráci (SPARTECA), Britského společenství národů, Asijské rozvojové banky a Světové banky.

Členství v dalších mezinárodních organizacích a institucích (uváděny anglické zkratky): ACP, ESCAP, FAO, G-77, IBRD, ICAO, ICC, ICFTU, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRC, IMF, IMO, Intelsat, IOC, ITU, OPCW, SPC, SOPAC, SPREP, UNCTAD, UNESCO, UPU, WHO, WIPO, WMO. Od května 2012 je členem WTO.

Země se aktivně podílí na regionální politice. V rámci PIF přijala v říjnu 2005 spolu s dalšími zeměmi fóra Pacifický plán (*Pacific Plan*), který je základem pro další snahy o regionální integraci. Je zakládajícím členem *South Pacific Regional Environment Programme*. Samojští policisté se účastní Regionální asistenční mise na Šalomounových ostrovech (RAMSI) od jejího počátku v r. 2003. Od ledna 2008 působí v Apii *The Pacific Transnational Crime Coordination Centre* (původně sídlilo na Fidži).

V hlavním městě Apii mají diplomatická zastoupení Austrálie, Nový Zéland, USA a ČLR. Evropská komise má v hlavním městě tzv. technickou úřadovnu (formálně detašované pracoviště delegace EK na Fidži). Trvalá zastoupení zde mají též WHO, UNDP a UNESCO. V samojské metropoli dále sídlí honorární konzulové Británie, Francie, Chile, Japonska, SRN, Nizozemí, Korejské republiky, Švédska a Španělska. Apia je sídlem *South Pacific Regional Environment Programme*.

Nezávislý stát Samoa má diplomatické mise v Austrálii (*nedaleko velvyslanectví ČR v Canbeře*), na Novém Zélandu, v USA (OSN, New York) a v Belgii (EU, Brusel). Zemi dále zastupuje několik honorárních konzulů (v Argentině, Británii, SRN, Řecku, Irsku, Itálii, Japonsku, Singapuru, Korejské republice a Švédsku). Podle smlouvy o přátelství může některé otázky zahraničněpolitických zájmů Samoy mimo pacifickou oblast na požádání řešit Nový Zéland.

Samoa spolu s dalšími 13 pacifickými zeměmi vyjednává s EU o dohodě o ekonomickém partnerství (*Economic Partnership Agreement, EPA*), která by měla podpořit regionální integraci a ekonomický rozvoj, udržitelné využívání zdrojů a snížení chudoby. Měla by též napomoci odstranění překážek pro obchod mezi EU a Samoou, který je na nízké úrovni. Jednání však bohužel vážnou - stav jednání EPA nebyl diskutován ani na posledním 44. zasedání Fóra pacifických ostrovů (PIF) ve dnech 3.-5.9.2013 v Majuro na Marshallových ostrovech. Deklarovaným důvodem bylo nekonání obvyklé schůzky vedoucích představitelů P-ACP na okraji fóra údajně kvůli tomu, že tímto úkolem byl v minulém roce pověřen dočasný sekretariát P-ACP, který dosud není funkční. Závěrečná deklarace fóra sice zahrnuje ustanovení o pokračování prací směrem k uzavření dohody EPA, ale tentokrát bez konečného termínu.

4. Bilaterální vztahy

Diplomatické vztahy mezi ČR a Nezávislým státem Samoa byly navázány dne 12. 12. 1995. ČR je na Samoy zastoupena prostřednictvím velvyslanectví ČR se sídlem v Canbeře.

Dne 19. 11. 2009 předal velvyslanec PhDr. Juraj Chmiel, CSc. pověřovací listiny do rukou prezidenta Nezávislého státu Samoa. Následující velvyslanec, Dr. Hynek Kmoníček, obdržel agrément v roce 2011 a do svého odjezdu ze ZÚ Canberra na konci března 2013 pověřovací listiny nepředal.

Dosavadní kontakty mezi oběma zeměmi se týkaly především možné spolupráce v oblasti

rozvojových projektů a případné spolupráce v mezinárodních organizacích. Kontakty na politické úrovni jsou minimální.

Předsdkyně PS Parlamentu ČR zaslala na žádost parlamentu Samoy v souvislosti s oslavami 50. výročí nezávislosti země české státní vlajky pro umístění mezi ostatními zástavami států, s nimiž má Samoa navázány diplomatické styky.

V lednu 2013 1. místopředseda vlády ČR a ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg písemně blahopřál premiérovi a ministru zahraničních věcí a obchodu Nezávislého státu Samoa Tuilaepa Lupesoliai Sailele Malielegaoi/mu k Novému roku.

Na přelomu května a června 2013 prezident ČR Miloš Zeman a předseda vlády Petr Nečas písemně blahopřáli svým protějškům Tui Atua Tupua Tamasese Efi/mu a Tuilaepa Lupesoliai Sailele Malielegaoie/mu ke Dni nezávislosti, který Samoa slaví vždy 1. června, přestože nezávislost na Novém Zélandu získala jako první země v pacifické oblasti dne 1. ledna 1962.

5. Ekonomická charakteristika země

Ekonomika země je malá a ne příliš výkonná. Je založena na rozvojové pomoci, remitencích ze zámoří, rybnářství a zemědělství. Samoa se potýká s přírodními katastrofami, zejména častými devastujícími bouřkami, v roce 2009 Samou postihlo zemětřesení a vlna tsunami, která poškodila zejména turistickou infrastrukturu. V roce 2012 pak ničivý cyklón. V zemědělství pracují 2/3 obyvatel a zemědělské plodiny tvoří 90% exportu. Daří se turistickému ruchu, který se podílí 1/4 na tvorbě HDP, počet turistů se pohybuje kolem 130 000 za rok. Exkluzivní námořní zóna státu je kvůli blízkosti hlavních ostrovů nejmenší mezi zeměmi Jižního Pacifiku (120 tis. km²).

5.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulé období, předpověď dalšího vývoje

Hospodářský vývoj Samoy je typickým příkladem vývojem ostrovní země s nedostatečnou surovinovou základnou. OSN doporučila v roce 2007 povýšit Samou z tzv. „Least developed countries“ - nejméně rozvinutých zemí, mezi tzv. „Developing Countries“, rozvíjející se země (od roku 2010). Samoa požádala o přezkoumání tohoto doporučení a OSN v důsledku nepříznivého vývoje (krize a tsunami) prodloužila přechodné období až do roku 2014.

Samoa se stala 155. členem Světové obchodní organizace v květnu 2012, jako teprve 5. nejméně rozvinutá země, a po 14 letech jednání a příprav na vstup.

V prosinci 2012 byl ostrov vážně zasažen cyklónem Evan, který, dle odhadu Světové banky, způsobil škody v hodnotě 206 mil. USD, což je asi 1/3 HDP. Důležitým zdrojem příjmů ostrova jsou remitence. Ve fiskálním roce 2012-13 celkové soukromé remitence byly 420 mil.USD. Samoa je závislá na cestovním ruchu a zemědělství, kvůli cyklonu se příjmy z cestovního ruchu snížily o 6% a zemědělská produkce o 3%.

Ve fiskálním roce 2014 by ekonomika měla expandovat o 2% díky vyššímu vývozu ryb a rostoucí spotřebě domácností. Po rekonstrukci a nápravě škod způsobených cyklónem by mělo znovu dojít k obnovení růstu turistického ruchu, k tomu by měla přispět na konci roku 2013 i dvě nově otevřená turistická střediska. Podle odhadů by se měl růst ekonomiky v roce 2015 zrychlit na 2,5%. Samoa uzavřela smlouvu s Asijskou rozvojovou bankou v roce 2013.

Kvůli dalším škodám způsobené cyklónem si vláda půjčila na opravy a oficiální dluh v roce 2011-2012 byl 45%. Ve fiskálním roce 2014/15 vláda počítá s veřejným dluhem 65,9%. Rozpočet na rok 2013/14 počítá s deficitem ve výši 4,8% HDP. Oproti roku 2012-13 dochází ke snížení ze 6,1%.

5.2. Základní makroekonomické ukazatele

	2009	2010	2011	2012	2013	2014 odhad
HDP (US\$m), (běžné ceny):	522	585	651	687	705	733
HDP PPP (US\$m)	1025	1043	1078	1129	1142	1178
HDP na obyvatele (US\$)	2879	3214	3563	3747	3832	3969
HDP na obyvatele PPP (US\$)	5649	5726	5901	6160	6210	6384
Růst reálného HDP (% změna)	-5,1	0,5	1,4	2,9	-0,3	1,6
běžný účet platební bilance (US\$m)	-32	-44	-26	-63	-16	-45
Běžný účet platební bilance (% HDP)	-6,2	-7,6	-4,1	-9,2	-2,3	-6,1
Export zboží a služeb (% HDP)	33,2	34,8	32,5	35,3	na	na
Inflace v %	14,6	-0,2	2,9	6,2	-0,2	-1,0

(Zdroj: <https://www.dfat.gov.au/geo/fs/samo.pdf>)

HDP v roce 2013 poklesl o 0,3% kvůli škodám cyklónu na infrastrukturu, které negativně ovlivnily turismus, zemědělství a ostatní sektory. Příjmy z turismu se snížily o 6% a výstup zemědělství se snížil odhadem o 3%. HDP tvoří z 61% služby, 29% průmysl a 10% zemědělství.

Od roku 2000 až do počátku světové hospodářské krize udržela Samoa 5% růstu hrubého domácího produktu. V důsledku hospodářské krize poklesla ekonomika této ostrovní země o 5,1% v roce 2009. V roce 2010 došlo k mírnému růstu HDP 0,5%, v roce 2011 dokonce 1,4% zejména díky stavebnictví a službám. V roce 2014/15 se předpokládá, že HDP bude růst o 1,6%. Inflace by se měla pohybovat okolo 2%.

Úroková míra

Oficiální úroková míra Centrální banky Samoy je od května 2014 0,18%. Úrokové míry u komerčních bank se pohybovaly v srpnu 2014 na úrovni 3,11% za vklady a půjčuje se za 10,32%.

5.3. Charakteristika hospodářství

V zemi je nepříliš rozsáhlý lehký průmysl produkující pivo, cigarety, nealkoholické nápoje, hotová jídla a zmrzlinové výrobky. Hospodářství Samoy je velmi citlivé na výkyvy světové ekonomiky a jeho příjmy jsou závislé na poptávce po exportních produktech. Státní rozpočet je trvale deficitní. Udržování infrastruktury země a fungování veřejných služeb je do značné míry financováno z pomoci poskytované ze zahraničí, především z Austrálie.

Největším průmyslovým podnikem v zemi je japonský podnik Yazaki Samoa, vyrábějící elektrické komponenty pro motorová vozidla. Veškerá jeho produkce je vyvážena do Austrálie a představuje 85% hodnoty celkového samojského exportu do této země. Yazaki je zároveň největším zaměstnavatelem v zemi. Aktivita tohoto podniku byla částečně omezena vlivem hospodářské krize a zeměřesení v Japonsku v březnu 2011.

Cestovní ruch generuje významný příjem. V období 2011-12 příjmy vzrostly na 142 mil. USD, což znamenal nárůst o 8,5% oproti období 2010-11. Každoročně Samou navštíví kolem 130 000 turistů zejména z Nového Zélandu, Americké Samoy, USA a Austrálie.

Průmyslová výroba a cestovní ruch jsou dvě hlavní oblasti, kde jsou podporovány tuzemské či zahraniční investice formou atraktivních investičních pobídek. Zákon na podporu investic a vývozu (Incentive Legislation) zakotvuje následující výhody pro investory:

- daňové prázdny a jiné daňové úlevy,
- zvýhodněné odpisy základních prostředků,
- bezcelní dovoz,
- pronájem připraveného výrobního zázemí za výhodných podmínek,
- preferenční sazby elektrické energie,
- volný převod zisků a příjmů z podnikání atp.

Výrobní podniky jsou rozděleny na “export enterprises”, vyvázející alespoň 95% své produkce a “domestic enterprises” s výrobou pro domácí trh (resp. s objemem vývozu nižším než 95%). Podnikatelský subjekt musí být registrován jako individuální podnikatel, partner nebo společnost. Minimální výše kapitálu určeného pro investice není stanovena.

Na Samoe se od 7. září 2009 jezdí namísto dosavadní pravé strany na straně levé. Důvodem této změny byl trh s ojetými vozy. Dříve se totiž dovážela většina aut z USA, dnes se vozy importují téměř výlučně z Austrálie a Nového Zélandu. Podobná změna je ve světě poměrně unikátní.

Nejdůležitějšími zemědělskými plodinami Samoy jsou kokosové ořechy, taro, banány, kakao a plody chlebovníku. Většinu potravin Samoa dováží.

6. Zahraniční obchod země

6.1. Bilance zahraničního obchodu

Bilance zahraničního obchodu Somoy je dlouhodobě výrazně deficitní. V roce 2013 Samoa vyvezla zboží v hodnotě 144 mil. WST a dovezla za 851 mil. WST. Více jak polovina exportu směřuje do Austrálie a 14% směřuje na Nový Zéland. 30% dovozu pochází z Nového

Zélandu, 12, % z USA, 8% z Číny a 7,2% z Austrálie. Země je tak značnou měrou závislá na oficiální zahraniční rozvojové pomoci, příjmech z cestovního ruchu a přímé finanční podpoře Samoánců žijících v zahraničí.

6.2. Struktura zahraničního obchodu

Import

Dovoz v roce 2013 se zvýšil o 6,5%. Hlavními dovozními položkami jsou potravinářské výrobky, nápoje, spotřební zboží, průmyslové dodávky a pohonné hmoty.

Export

V roce 2013 se vývoz snížil o 20%. Jednou z příčin snížení vývozu byl pokles v odvětví rybolovu. Ve fiskálním roce 2013-2014 se předpokládá, že příjmy z vývozu klesnou o 8,1%. Export místně vyrobeného zboží tvoří 70%, 30% je reexport. Reexport různých materiálů směřuje na Americkou Samou, Nový Zéland a Tokelau.

Obchodní výměna s evropskými zeměmi je minimální, avšak v posledních letech dochází k diverzifikaci exportu a větší orientaci na země EU, které činí 15% exportních destinací země.

7. Finanční sektor

V roce 1998 došlo k výrazné liberalizaci finančního sektoru. Do té doby centrální banka nařizovala komerčním bankám minimální a maximální úrokové míry. Další zrušenou restrikcí bylo držet 25% likviditu vkladů. Důvodem liberalizace bylo zrovnoprávnění bank s nebankovními poskytovateli finančních služeb (např. fondy či rozvojová banka). CB také uvolnila omezení měnového kursu, aby zjednodušila platby při dovozu.

8. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Hospodářské styky mezi Českou republikou a Samoou nejsou upraveny žádnou dohodou.

Pravidelná obchodní výměna obou zemí v podstatě neexistuje s výjimkou náhodných položek. V roce 2012 se z ČR vyvezlo zboží jen za 2 tis. Kč, dovezlo se zboží v hodnotě 173 tis. USD. V roce 2013 se ze Samoy do ČR dovezly podvozky za 20 tis. USD. Od ledna do května roku 2014 se dovezly metalické kovy za 13 tis. USD.

K obchodním příležitostem pro české firmy na Samoe lze zařadit jednoduché strojírenské výrobky, dopravní zařízení, výrobky pro stavebnictví, trvanlivé potraviny a další (např. toaletní a další hygienické potřeby a spotřební zboží). Rostoucí turistický ruch a služby s ním spojené rovněž nabízí obchodní příležitosti.

Pro započítání obchodních aktivit a prvotní průzkum trhu je doporučováno využít zavedených místních obchodních společností (tzv. trading houses), popř. obchodních firem z Nového Zélandu nebo z Austrálie. Vzhledem ke značné geografické vzdálenosti a charakteru této země doporučujeme českým podnikatelským subjektům sledovat možnosti spolupráce rovněž ve vazbě na zakázky australských a novozélandských inženýrských firem.

Další možností uplatnění českých subjektů je v rámci EU projektů a grantů pro Pacifik.

Zdroje:

- Český statistický úřad - www.czso.cz
- Samoa Statistics department - <http://www.spc.int/prism/wstest/index.htm>
- www.govt.ws
- <http://www.tradingeconomics.com/samoa/consumer-prices-index-end-of-period-imf-data.html>
- <http://www.parliament.gov.ws/>
- <http://www.spc.int/edd/>
- <http://www.cbs.gov.ws/publications/pub/sei/cbssei12June.pdf>
- www.adb.org